

BUYRAK OSTEODISTROFIYASI DAVOLASH CHORALARI.

Siyob Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat salomatligi texnikumi

TURAKULOVA AZIZA RAXIMOVNA

Annotatsiya : Buyrak osteodistrofiyasi surunkali buyrak kasalligining asoratlari bo'lib, suyaklaringizni zaiflashtiradi. Bu qondagi minerallar va gormonlar darajasining o'zgarishi bilan bog'liq. Asosiy belgilar suyak og'rig'i va sinishdir. Buyrak transplantatsiyasidan boshqa hech qanday davo yo'q. Ratsiondagi o'zgarishlar, dori-darmonlar va jarrohlik uning rivojlanishini sekinlashtirishi mumkin.

Abstract: Renal osteodystrophy is a complication of chronic kidney disease that weakens your bones. It is caused by changes in the levels of minerals and hormones in your blood. The main symptoms are bone pain and fractures. There is no cure other than a kidney transplant. Dietary changes, medications, and surgery can slow its progression.

Аннотация: Почечная остеодистрофия — осложнение хронического заболевания почек, которое ослабляет ваши кости. Она вызвана изменениями уровня минералов и гормонов в крови. Основными симптомами являются боли в костях и переломы. Лекарства, кроме пересадки почки, не существует. Изменения в рационе питания, лекарства и хирургическое вмешательство могут замедлить ее прогрессирование.

Kirish. Buyrak osteodistrofiyasi surunkali buyrak kasalligi bo'lgan kattalar va bolalarda uchraydigan suyak kasalligidir. Buyraklar qoningizdagi kaltsiy va fosforning mineral darajasini tartibga solishga yordam beradi. Shuningdek, ular suyaklaringizni mustahkam va sog'lom saqlash uchun D vitaminini faollashtirib, kaltsitriol gormonini ishlab chiqaradi. Buyraklar ishlamay qolsa yoki ishlamasa, ular bu minerallar va

kaltsitriol gormonining to'g'ri darajasini ushlab tutolmaydi. Bu sizning suyaklaringizni zaiflashtirishi va sinishiga olib kelishi mumkin.

Asosiy qism . Suyaklaringizni sog'lom saqlashga yordam beradigan minerallar va gormonlar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

Kaltsiy: Suyaklaringiz tanangiz uchun kaltsiy bankidir. Kaltsiy suyaklaringizni mustahkam qiladi. Bundan tashqari, asab va mushak funksiyasi kabi boshqa ko'plab tana jarayonlariga yordam beradi. Buyraklar qoningizdagi kaltsiy darajasini muvozanatlashda yordam beradi.

Fosfor: Kaltsiy bilan bir qatorda fosfor ham suyakning asosiy komponentidir. Qoningizda kaltsiy va fosforning to'g'ri muvozanatiga ega ekanligiga ishonch hosil qilish uchun buyraklaringiz tanangizdan ortiqcha fosforni olib tashlaydi.

Kaltsitriol: Bu gormon D vitaminining buyraklar tomonidan ishlab chiqariladigan faol shaklidir. Bu siz iste'mol qilgan ovqatdan qancha kaltsiyni o'zlashtirishingizni va paratiroid bezlarining faoliyatini nazorat qilishga yordam beradi.

Fibroblast o'sish omili (FGF): Fibroblast o'sish omili 23 (FGF23) suyaklaringizda ishlab chiqariladigan gormondir. Bu fosfor va D vitamini darajasini nazorat qilishga yordam beradi. Surunkali buyrak kasalligi bilan og'rigan odamlarda FGF23 darajasi yuqori bo'ladi.

Paratiroid gormoni: Sizning paratiroid bezlaringiz bu gormonni ishlab chiqaradi. Uning roli suyaklaringizdan kaltsiy so'rilishini faollashtirish orqali tanangizga kerak bo'lganda qondagi kaltsiy darajasini barqaror ushlab turishdir. Sizning bo'yiningizda qalqonsimon bez orqasida to'rtta paratiroid bezi bor. Osteomalaziya. Bu holat surunkali buyrak kasalligi bilan og'rigan odamlarda uchraydigan D vitaminining past darajasining natijasidir.

Metall toksikligi ham osteomalaziyaga olib kelishi mumkin. Alyuminiy kabi metallar suyak shakllanishi va parvarishiga xalaqit berishi mumkin. Alyuminiy ba'zi eski fosfor-bog'lovchi dorilarning tarkibiy qismidir. Ushbu dori-darmonlarni surunkali buyrak kasalligi yoki diyalizdagi terminal buyrak kasalligi bilan og'rigan odamlarda qo'llash endi tavsiya etilmaydi. Buyrak kasalligi bilan og'rigan odamlar qondagi yuqori fosfor darajasini nazorat qilish uchun ovqat bilan birga fosfor biriktiruvchi moddalarni qabul qilishadi. Fosforni bog'lovchi moddalar oziq-ovqat tarkibidagi fosforning qon oqimiga kirishiga to'sqinlik qiladi. Alyuminiy bo'lmagan fosforli bog'lovchilar hozirda yuqori fosfor darajasini nazorat qilish uchun afzal qilingan dorilar hisoblanadi.

Buyrak osteodistrofiyasi qanday aniqlanadi?

Sizning tibbiy yordam ko'rsatuvchi provayderingiz tibbiy va oilaviy tarixingiz bilan birga semptomlaringizni ko'rib chiqadi. Shuningdek, ular jismoniy imtihondan o'tadilar.

Provayderlar ushbu holatni tashxislash uchun foydalanadigan testlarga quyidagilar kiradi:

Qon testlari: Bularga kaltsiy, fosfor, D vitamini va paratiroid gormoni o'lchovlari kiradi. Qon testlari, shuningdek, ishqoriy fosfataza kabi boshqa belgilarni ham o'lchashi mumkin, bu suyaklarning aylanishi (regeneratsiyasi) ga yordam beradi. Agar sizda surunkali buyrak kasalligi bo'lsa, provayderingiz ushbu darajadagi o'zgarishlarni izlash uchun muntazam ravishda qon testlarini o'tkazadi.

Suyak biopsiyasi: biopsiya laboratoriya tahlili uchun to'qimalarning kichik namunasini to'plashni o'z ichiga oladi. Suyak biopsiyalari provayderingizga suyak zichligi va tuzilishini tekshirishga yordam beradi, ammo ular kamdan-kam qo'llaniladi.

Suyak zichligi testi: DEXA tekshiruvi deb ham ataladigan ushbu test suyaklaringizning mustahkamligini va sinish xavfini o'lchaydi.

Ko'rish testlari: rentgen nurlari, KT va MRlar provayderingizga suyak o'zgarishlarini baholashga yordam beradi. Provayderlar qon tomirlarida kalsifikatsiyani izlash uchun kompyuter tomografiyasi va ekokardiyogrammalardan ham foydalanadilar.

Boshqaruv va davolash

Buyrak osteodistrofiyasi qanday davolanadi?

Sizning davolanishingiz suyakning shikastlanishi va buyrak kasalligi darajasiga va suyak almashinuvining yuqori yoki pastligiga bog'liq bo'ladi. Davolashning asosiy turlariga quyidagilar kiradi:

Ratsiondagi o'zgarishlar: Sizning shifokoringiz fosforli dietani tavsiya qilishi mumkin. Bunga ko'pincha qo'shilgan fosfor ko'p bo'lgan qayta ishlangan va qadoqlangan oziq-ovqatlarni cheklash kiradi. Agar sizda buyrak kasalligi rivojlangan bo'lsa, tabiiy ravishda fosfor miqdori yuqori bo'lgan ovqatlarni cheklashingiz kerak bo'lishi mumkin.

Dorilar va qo'shimchalar: Ular mineral va gormonlar darajasini muvozanatlashda yordam beradi. Ularga kaltsiy va D vitamini qo'shimchalari, paratiroid gormonlarini kamaytiradigan dorilar va fosfor bog'lovchilari kiradi. Provayderingiz kaltsiyni ko'paytirmasdan fosfor darajasini kamaytirish uchun kaltsiy bo'lmagan fosforli bog'lovchilarni tavsiya qilishi mumkin. Kaltsiyning doimiy yuqori darajasi suyaklarning kam aylanishiga va adinamik suyak kasalligiga olib kelishi mumkin.

Paratiroid jarrohligi: Agar boshqa muolajalar samarali bo'lmasa, jarrohlik variantidir. Bu sizning bir yoki bir nechta paratiroid bezlarini olib tashlashni o'z ichiga oladi (paratiroidektomiya). Provayderlar odatda paratiroid bezlaringizdan kamida bittasini joyida qoldiradilar. Bu paratiroid darajasining pastligi va adinamik suyak kasalliklarining oldini olishga yordam beradi.

Sizning provayderingiz sizga buyrak kasalligini boshqarishda ham yordam beradi. Davolash rejangizga rioya qilish suyakning keyingi shikastlanishining oldini olishga yordam beradi.

Xulosa . Buyrak osteodistrofiyasi surunkali buyrak kasalligining ko'plab asoratlaridan biridir. Bu sizning suyaklaringizni zaiflashtirishi va suyak og'rig'i va sinishiga olib kelishi mumkin. Agar sizda buyrak kasalligi bo'lsa, shifokoringiz qoningizdagi minerallar va gormonlar darajasini muntazam tekshirib turadi. Muolajalar ushbu moddalardagi har qanday nomutanosiblikni tuzatishga yordam beradi. Agar sizda surunkali buyrak kasalligi bo'lsa, dietangiz, dori-darmonlaringiz va dializ uchun provayderingizning ko'rsatmalariga amal qiling. Siz bu holatni davolay olmaysiz, lekin uning rivojlanishini sekinlashtirish va yaxshi hayot sifatini saqlab qolish uchun choralar ko'rishingiz mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Qandli diabet va ovqat hazm qilish va buyrak kasalliklari milliy instituti. Surunkali buyrak kasalligida mineral va suyak buzilishi (<https://www.niddk.nih.gov/health-information/kidney-disease/mineral-bone-disorder>). 09.08.2022 kirilgan.
2. Shah A, Aeddula NR. Buyrak osteodistrofiyasi (<https://www.statpearls.com/ArticleLibrary/viewarticle/28363>). [2021 yil 11-noyabr yangilangan]. In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2022-yil yanvar. 8/9/2022 foydalanish.
3. Vaziri B, Duarte R, Naicker S. Surunkali buyrak kasalligi-mineral va suyak buzilishi (CKD-MBD): Hozirgi istiqbollar (<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6935280/>). Int J Nephrol Renovasc Dis. 2019;12:263-276. 09.08.2022 kirilgan.